

Đại sứ quán Hợp chủng quốc Hoa Kỳ
Phòng Thông tin – Văn hóa
6 Ngọc Khánh Street, Hà Nội, Việt Nam
Điện thoại: 84-4-8314580; Fax: 84-4-8314601
Email: irchano@pd.state.gov
<http://vietnam.usembassy.gov>

Tạp chí Điện tử của Bộ Ngoại giao Hoa Kỳ
Chương trình Nghị sự Chính sách Đối ngoại Mỹ
Tập 8, Số 1, tháng 8/2003

CHỦ NGHĨA QUỐC TẾ MỸ

ĐÓNG VAI TRÒ LÃNH ĐẠO QUỐC TẾ: CHÍNH SÁCH MÔI TRƯỜNG CÓ TRÁCH NHIỆM

John F. Turner

Trợ lý Bộ trưởng Ngoại giao về các Vấn đề Khoa học và Môi trường Quốc tế và Đại dương

Theo John Turner, chính quyền Bush cam kết bảo vệ các nguồn tài nguyên của thế giới thông qua các chính sách môi trường có trách nhiệm, trong đó bao gồm việc đẩy mạnh phát triển bền vững, kiểm soát và giảm sử dụng các chất hóa học và phân bón độc hại, bảo vệ rừng nhiệt đới, và áp dụng các phương pháp cải tiến đối với thay đổi khí hậu. Turner trước kia là Chủ tịch và Giám đốc Điều hành Quỹ Bảo tồn, một tổ chức phi lợi nhuận cấp quốc gia làm nhiệm vụ hợp tác giữa khu vực nhà nước và khu vực tư nhân để bảo vệ các tài nguyên đất và nước.

Dân số toàn cầu ngày càng tăng, tốc độ chuyển dịch nhanh của các vùng đất quan trọng sang các mục đích sử dụng khác, sự thoái hóa các tài nguyên không khí, nước và đất quan trọng, và sự lan rộng của các loài sinh vật xâm lấn sang các môi trường sống không tự nhiên đang gây ra một mối đe dọa nghiêm trọng đối với các nguồn tài nguyên thiên nhiên của thế giới và đối với tất cả chúng ta, những người phải dựa vào các nguồn tài nguyên đó để có lương thực, nhiên liệu, nhà ở, thuốc men, sự sung túc về kinh tế và xã hội. Rất nhiều các vấn đề môi trường không có biên giới và đe dọa sức khỏe, sự thịnh vượng và thậm chí cả an ninh quốc gia của Mỹ. Và khi mọi người trên toàn cầu thiếu năng lượng, nước sạch, lương thực, hoặc một môi trường có thể sống được, sự bất ổn về kinh tế và chính trị có thể xảy ra và có thể cảm thấy được ở trong nước dưới dạng những khoản chi phí lớn cho việc giữ gìn hòa bình và sự can thiệp nhân đạo hoặc mất thị trường. Sự nhiễm bẩn nguồn nước và lương thực, không khí ô nhiễm và cây và các loại động vật xâm hại có thể ảnh hưởng tới phúc lợi và nền kinh tế của chúng ta. Các chính sách làm bóp méo thị trường và cung cấp động cơ cho sự phát triển không bền vững làm nghiêm trọng thêm các vấn đề này. Giải quyết chúng và xây dựng được cơ chế quản lý bền vững các nguồn tài nguyên thiên nhiên trên toàn thế giới đòi hỏi sự hợp tác và cam kết của tất cả các quốc gia.

Trong một thế giới mà một nửa loài người – 3 tỷ người – sống với ít hơn 2 đô-la một ngày và hàng tỷ người thiếu nguồn nước sạch, vệ sinh, và điện, các chính sách có trách nhiệm cần phải thúc đẩy phát triển bền vững. Điều này có nghĩa là đạt được sự phát triển kinh tế xã hội trong khi vẫn bảo vệ được môi trường.

Như được công nhận trong Hội nghị Thế giới về Phát triển Bền vững 2002 (WSSD), việc quản lý tốt trong phạm vi các quốc gia và trên phạm vi quốc tế là cần thiết. Không thể có được phát triển bền vững nếu nạn

tham nhũng là phổ biến, các thị trường bị đóng cửa, tài sản tư nhân không được bảo vệ, các hợp đồng tư nhân không được thực thi. Các nước phát triển cũng như đang phát triển đều cần một nền tảng quản lý tốt trong đó thị trường tự do, các thể chế đúng đắn và sự công minh của luật pháp là chuẩn mực.

WSSD nhấn mạnh rằng phát triển bền vững phụ thuộc vào nỗ lực chung của tất cả những người tham gia – chính phủ, xã hội và khu vực tư nhân – hành động thông qua các quan hệ hợp tác để đạt được những kết quả cần thiết. Tại hội nghị này, Mỹ đã đưa ra một loạt các cam kết chung để hành động, bao gồm 5 quan hệ hợp tác “bước đầu” về y tế (HIV/AIDS, sốt rét và lao), nước (Nước cho Người nghèo), năng lượng (Sáng kiến Năng lượng Sạch), nạn đói (Sáng kiến Chấm dứt Nạn đói ở châu Phi), và rừng (Sáng kiến Rừng Lưu vực Sông Công-gô), cũng như các chương trình quan trọng khác về đại dương, đa dạng sinh học, nông nghiệp bền vững, nhà ở, thông tin địa lý, giáo dục, cùng những vấn đề khác.

Tổng thống Bush đã hỗ trợ cho phát triển bền vững, đưa nó trở thành một mục tiêu chủ yếu trong chiến lược an ninh quốc gia của mình. Ngày 5 tháng 2, ông đã trình bày Quỹ Thách thức Thiên niên kỷ (MCA) trước Quốc hội, gọi nó là một cách thức hữu hiệu để “kéo tất cả các quốc gia vào một vòng mở rộng của các cơ hội và kinh doanh”. Tài khoản MCA 5 tỷ đô-la, sau khi được Quốc hội phê chuẩn, sẽ được dựa trên các mối quan hệ hợp tác giữa Mỹ và các nước đang phát triển, những nước biết quản lý công bằng, biết đầu tư vào con người và thúc đẩy tự do kinh tế. MCA sẽ dựa vào vai trò dẫn đầu quốc tế của chúng ta về hỗ trợ tài chính cho phát triển bền vững. Ngoài ra, Mỹ từ lâu đã là nước đóng góp nhiều nhất cho Tổ chức hỗ trợ Môi trường Toàn cầu (Global Environment Facility - GEF), tổ chức tài chính dẫn đầu thế giới tập trung vào các lợi ích về môi trường toàn cầu cho các nước đang phát triển. Chính phủ Mỹ gần đây đã cam kết tăng đóng góp vào GEF lên 500 triệu đô-la trong 4 năm tới.

Mỹ đóng vai trò đi đầu trong chính sách môi trường quốc tế. Chúng ta tham gia vào các nỗ lực kiểm soát các chất độc hại trên toàn thế giới. Chúng ta đi đầu trong việc liên kết chính sách môi trường và kinh tế, một phần bằng cách đưa các hiệp định môi trường vào các hiệp định thương mại tự do. Mỹ tích cực tham gia vào các nỗ lực bảo tồn các môi trường sống quan trọng, và trong hoạt động bảo vệ các loài thực vật đang bị đe dọa. Trên toàn thế giới, theo nhiều cách mà không được tóm tắt ở đây, chúng ta hành động để giữ cho phát triển, thương mại và bảo vệ môi trường đi đúng hướng. Mục tiêu của chúng ta là một thế giới thịnh vượng hơn, lành mạnh hơn cho mọi người, có chỗ cho một hệ sinh thái bền vững cung cấp môi trường sống cho mọi người và cho các loại động vật hoang dã trên khắp toàn cầu.

Mỹ là thành viên chủ chốt trong các chương trình quốc tế giảm việc sử dụng các chất hóa học và phân bón độc hại. Mỹ dẫn đầu các nỗ lực để hoàn thành Công ước Stockholm, một hiệp ước nhằm giải quyết các chất ô nhiễm hữu cơ bền (POP). POP là các chất hóa học độc hại tồn tại trong môi trường trong thời gian dài, và được phát tán trên toàn cầu qua khí quyển và đại dương. Mỹ và nhiều nước phát triển khác đã xác định những POP nguy hiểm nhất, nhưng chúng vẫn tiếp tục được sử dụng với số lượng lớn ở những nơi khác. Công ước Stockholm kêu gọi việc chấm dứt sử dụng 12 POP độc hại nhất, cùng với các chất khác có thể được liệt kê trong tương lai. Chính phủ Mỹ đặt ưu tiên rất cao vào việc phê chuẩn Công ước Stockholm và đang làm việc hết sức để lấy ý kiến và sự đồng thuận của Thượng viện Mỹ và ban hành pháp luật thực thi.

Chúng ta cũng đã hành động đa phương để giải quyết các hiệu ứng phát tán thủy ngân toàn cầu. Thủy ngân tích tụ khi nó di chuyển lên trong chuỗi thức ăn; nó được tìm thấy với mật độ cao ở một số loài. Những người sống ở vùng Cực ở trong tình trạng rất nguy hiểm, vì họ sống nhờ vào cá và các động vật biển có nồng độ thủy ngân cao. Đầu năm nay, Mỹ đã dẫn đầu một nỗ lực xây dựng một chương trình để giúp các nước đang phát triển giảm phát tán thủy ngân, đặc biệt là từ các nhà máy điện và chất hóa học. Trong hai năm qua, Mỹ đã cung cấp 1 triệu đô-la tài trợ cho hoạt động này.

Thông qua hoạt động của mình trong lĩnh vực thương mại và môi trường, Mỹ đã giúp đẩy nhanh sự kết hợp chính sách kinh tế và môi trường. Đầu những năm 1990, Mỹ là nước đầu tiên đề xuất việc đưa các điều

khoản về môi trường vào một hiệp định thương mại, Hiệp định Thương mại Tự do Bắc Mỹ. Trong hai năm qua, chính phủ Mỹ đã hành động để đảm bảo rằng các hiệp định thương mại tự do (FTA) của chúng ta có số lượng ngày càng tăng các nước đưa vào các thỏa thuận hợp tác môi trường song phương. Gần đây khi chúng ta hoàn thành FTA với Chile và Singapore, chúng ta cũng ký các thỏa thuận sẽ hỗ trợ hai nước này thực hiện các chính sách môi trường mạnh mẽ.

Chúng ta ngày càng tích cực tham gia bảo tồn rừng. Trong báo cáo đặc biệt gần đây của Cơ quan Điều tra Môi trường về thực trạng gỗ bất hợp pháp vận chuyển qua Singapore, một bài báo trang nhất có nhan đề nhấn mạnh “Vai trò lãnh đạo của Mỹ trong các vấn đề khai thác gỗ lậu”. Chính phủ Mỹ cũng đặt vấn đề khai thác và buôn bán gỗ lậu và tham nhũng vào ưu tiên toàn cầu. Năm 2001, Mỹ là nhà tài trợ hàng đầu cho một Hội nghị Bộ trưởng về Quản lý và Thực thi Pháp luật về Rừng do Indonesia và Ngân hàng Thế giới tổ chức. Tuyên bố lịch sử của hội nghị bộ trưởng này cho thấy sự quyết tâm của giới chính trị và sự cam kết giải quyết các vấn đề này. Một Hội nghị Bộ trưởng về quản lý và pháp luật rừng châu Phi được dự kiến tổ chức vào tháng 10 tại Yaounde, Cameroon. Ngoài ra một hội nghị bộ trưởng cho các nước châu Mỹ La-tinh cũng đang được lên kế hoạch.

Trong năm 2002, Tổng thống Bush đã chỉ đạo Bộ trưởng Ngoại giao Colin Powell “xây dựng một chương trình mới để giúp các nước đang phát triển chấm dứt khai thác gỗ bất hợp pháp, một thực tiễn có thể hủy hoại sự đa dạng sinh học và thải hàng triệu tấn khí nhà kính ra khí quyển”. Đáp lại, chúng ta đã vạch ra một chương trình chiến lược để hỗ trợ các nước đang phát triển chống lại khai thác gỗ lậu, buôn bán gỗ lậu, và tham nhũng trong ngành lâm nghiệp.

Một trong những ưu tiên hàng đầu của cơ quan tôi là xây dựng mối quan hệ đối tác quan trọng về rừng. Chúng ta bắt đầu một mối quan hệ đối tác dựa trên đề xuất của Nam Phi về một chương trình ở lưu vực sông Công-gô. Chúng ta công bố đối tác này tại Hội nghị Thế giới về Phát triển bền vững tổ chức tại Johannesburg vào tháng 9 năm 2002. Hiệp hội rừng lưu vực sông Công-gô là một trong những câu chuyện thành công của hội nghị. Nó sẽ giúp Trung Phi bảo tồn các khu rừng và các loài động vật có nguy cơ tuyệt chủng và giải quyết nạn đói. Hiệp hội này là một thành tích đáng kể - lần đầu tiên 29 chính phủ, tổ chức quốc tế, các nhóm môi trường và doanh nghiệp cùng hợp tác với nhau để đạt được mục tiêu chung của chúng ta là quản lý bền vững các khu rừng nhiệt đới. Chúng ta hy vọng sẽ tạo ra cho những người dân trong khu vực một cuộc sống bền vững, các thể chế mạnh hơn, quản lý tài nguyên thiên nhiên tốt hơn, và các mạng lưới công viên và các khu vực được bảo vệ.

Đạo luật Bảo vệ Rừng Nhiệt đới (TFCA) cho phép Mỹ đàm phán giảm nợ và đổi nợ lấy thiên nhiên để giúp bảo vệ các khu rừng ở các nước đang phát triển. Đổi lại các khoản giảm nợ cụ thể, các nước đối tác của chúng ta đồng ý sử dụng một khoản tương đương vào việc bảo vệ rừng địa phương. Các hiệp định TFCA đã ký kết sẽ cung cấp 60,3 triệu đô-la cho các hoạt động bảo vệ rừng ở 6 nước trong suốt thời hạn của các hiệp định.

Thường được gọi là các khu rừng nhiệt đới ở biển, các hệ thống bãi san hô thuộc trong số khu vực những đa dạng sinh thái nhất trên Trái đất, với mật độ các loài lớn hơn bất kỳ nơi nào khác trên thế giới. Bên cạnh việc là môi trường sống quan trọng cho cá, các rặng san hô cung cấp thức ăn và việc làm, bảo vệ các khu vực bờ biển và là các địa điểm du lịch lớn. Để khắc phục sự xuống cấp đang tiếp diễn của các rặng san hô, Mỹ đã hợp tác với các quốc gia khác xây dựng Chương trình Rặng San hô Quốc tế (ICRI). Là một trong những đối tác đầu tiên thuộc loại này, ICRI đã trở thành động lực cho các nỗ lực quốc tế về bảo vệ các hệ sinh thái rặng san hô bằng cách vận động các chính phủ và những bên liên quan, và nâng cao năng lực quản lý các rặng san hô khoa học.

Công ước Thương mại Quốc tế đối với thảm động-thực vật hoang dã có nguy cơ tuyệt chủng (CITES) là một trong những hiệp ước môi trường quốc tế sớm nhất và thành công nhất. Sau nhiều năm, CITES đã giúp

bảo vệ hàng chục loài – bao gồm voi, cá sấu, cá heo và hổ – một số loài trong số đó đã được khôi phục trước nguy cơ tuyệt chủng. Là một thành viên sáng lập, Mỹ tiếp tục đóng một vai trò tích cực. Tháng 11 năm 2002, tại Hội nghị Thành viên lần thứ 12, Mỹ phản đối việc nới lỏng bảo vệ đối với cá heo Minke và Bryde. Chúng ta đã bày tỏ mối lo ngại về việc buôn bán ngà voi châu Phi bị nới lại, và ủng hộ chương trình xuất khẩu được kiểm soát chặt chẽ để cho phép một số nước nhất định có nguồn lực để quản lý số lượng voi của mình. Chúng ta cũng xử lý việc buôn bán hai loài thực động vật quan trọng trong thương mại, gỗ cây gụ và cá vược Chilê, để bảo vệ chúng khỏi việc khai thác bất hợp pháp và đánh bắt quá nhiều.

Tổng thống Bush đã cam kết Mỹ sẽ đổi mới các phương pháp tiếp cận với sự thay đổi khí hậu. Chính quyền của Bush đang theo đuổi các biện pháp nhằm giảm sự phát tán khí nhà kính ở trong nước tương ứng với quy mô của nền kinh tế, giảm đi 18% trong thập kỷ tới. Chiến lược này sẽ chứng tỏ vai trò dẫn đầu của Mỹ bằng cách giảm dần tốc độ tăng lượng khí thải phát ra, như khoa học chứng minh, dừng và sau đó đảo ngược mức độ tăng đó. Trong 14 năm qua, Mỹ đã dẫn đầu thế giới trong các nghiên cứu về thay đổi khí hậu, đầu tư hơn 20 tỷ đô-la. Để duy trì vị trí dẫn đầu của Mỹ, chính quyền của tổng thống Bush đang làm việc với các nước đối tác về các công nghệ năng lượng sạch, bao gồm công nghệ Hydro, pin nhiên liệu, công nghệ than sạch, hút và chứa carbon. Mỹ tiếp tục hành động để thúc đẩy Công ước Khung về Thay đổi Khí hậu của Liên Hợp Quốc, với mục đích là ổn định mật độ khí nhà kính ở mức ngăn cản sự can thiệp nguy hại của con người tới khí hậu. Mỹ cũng sẽ là nước ủng hộ hàng đầu cho Ủy ban Liên Chính phủ về Thay đổi Khí hậu, cơ quan quốc tế tối cao giải quyết các vấn đề thông tin khoa học kỹ thuật và kinh tế xã hội về thay đổi khí hậu

Kể từ tháng 6 năm 2001, Bộ Ngoại giao đã chủ trì thúc đẩy các quan hệ đối tác của Mỹ về thay đổi khí hậu với các nước quan trọng, bao gồm các vấn đề từ khoa học về thay đổi khí hậu đến các vấn đề năng lượng và công nghệ phân tách đến các biện pháp chính sách. Các đối tác gồm Australia, Canada, Trung Quốc, 7 nước Trung Mỹ, Ấn Độ, Italia, Nhật Bản, New Zealand, Hàn Quốc, Liên Bang Nga và Liên minh châu Âu. Và ngày 31 tháng 7 Bộ Ngoại Giao đã tổ chức một Hội nghị Quan sát Trái đất. Hội nghị cấp bộ trưởng này khởi xướng các nỗ lực để xây dựng một hệ thống quan sát Trái đất hợp nhất để tăng cường hiểu biết về các thách thức môi trường và kinh tế toàn cầu.

Các nước giàu có thể đóng góp nhiều nguồn lực hơn cho việc bảo vệ môi trường, vừa bảo vệ sức khỏe con người và bảo tồn môi trường tự nhiên. Mỹ sẽ tiếp tục các nỗ lực để thúc đẩy một tương lai bền vững cho mọi người trên Trái đất, cho các loài sinh vật hoang dã, cho các hệ sinh thái đẹp và quan trọng đang bị đe dọa bởi sự khai thác quá mức. Chúng ta sẽ không rời mắt khỏi các mục tiêu môi trường khi chúng ta phát triển toàn bộ các chính sách của chúng ta trên khắp thế giới.

Toàn văn bài viết bằng tiếng Anh có trên Internet tại:

<http://usinfo.state.gov/journals/itps/0803/ijpe/pj81turner.htm>